

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Богомил Борисов Манов, от катедра „Финанси“ на УНСС,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност “Финанси,
парично обръщение, кредит и застраховка“

върху научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на
академичната длъжност „професор“ в НБУ, област на висше образование 3.
Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8.
Икономика (финанси, парично обръщение, кредит и застраховка – пенсионни
фондове)

В конкурса за „професор“, обявен в ДВ бр. 55/19.07.2016 г., като кандидат
участва доц. д-р Иванка Данева Гайдарджиева от НБУ, департамент „Икономика“.

I. Изследователска дейност и резултати

Кандидатът за конкурса доц. д-р Иванка Данева Гайдарджиева участва с
монографичен труд с наименование: „Капиталовото осигуряване за адекватни и
устойчиви пенсии“. Той е издаден през настоящата година и е с обем от 420 страници. За
разлика от повечето монографични трудове представяни за участие в конкурси за
професура, настоящия превишава двойно техния обем. Оценката ми за този труд не е
само количествена, но преди всичко и главно качествена. Последната е висока, защото
се базира на следните основни моменти в работата на участничката в конкурса:

а) ясно изразена и в последствие защитена теза за съществената значимост на
капиталово покривните пенсионни програми за постигане на адекватност, сигурност и
устойчивост на пенсионните системи;

б) аргументирано формулирана и защитавана позиция в дискусия с други
автори по много и съществени въпроси, касаещи адекватността и устойчивостта на
пенсионните системи. Особен интерес представлява формулировката на понятията
адекватност на пенсионните системи и адекватност на пенсионните доходи. Последното
е посочено от авторката като адекватни доходи под формата на пенсии;

в) задълбоченост и аналитичност при изследване на взаимовръзките между сигурността и финансовата устойчивост (стабилност) на пенсионната система, както и между „адекватността“ и „еквивалентността“ в пенсионното осигуряване;

г) комплексно изследване на проблемите. В монографията са изследвани теоретичните постановки и практическите аспекти за адекватността на пенсионните системи, основните аспекти на капиталовото пенсионно осигуряване, в контекста на детерминантите на пенсионните планове, инвестициите и инвестиционната политика на пенсионните фондове, управлението на риска в капиталовото пенсионно осигуряване и основните механизми за защита на бенефициентите на пенсионните плащания.

Всичко посочено дотук е дало възможност авторката да изведе следните по-важни приноси:

а) с теоретико-методологичен характер:

- обосновката за адекватност на пенсионната система и за мястото на капиталовото осигуряване в нея;

- обосноваването на комплекс от показатели за адекватност на пенсиите;

- обособяването и аргументиране на мястото на доброволното пенсионно осигуряване с вноски от работодателя в системата на корпоративната социална отговорност;

- изследван е цялостно проблема за операционните рискове в капиталовото пенсионно осигуряване.

б) с практико-приложен характер:

- задълбоченото и аналитично изследване на основните проблемни методически аспекти при изграждането на инвестиционната политика на пенсионните фондове в България, както и генерираните идеи и посочени възможности за тяхното решаване в условията на динамична пазарна среда;

- някои от предложенията за повишаване на финансовата и пенсионно осигурителната грамотност на населението в конкретен и по-широк мащаб.

За участието си в конкурса доц. д-р Иванка Данева Гайдарджиева представя освен цитираната монография, още 4 учебника, от които един в съавторство, 5 студии, 4 статии, 11 доклада и 4 други участия, от които три с презентации и едно с изказване на международна конференция в Прага.

Всичките публикации са по темата на настоящия конкурс. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва:

Вид на научната публикация	Брой	В страната	В Чужбина	В съавторство	Самостоятелни страници
Монографии	1	1	-		420
Учебници	4	4	-	1	616
Студии	5	5	-	-	157
Научни статии	4	2	2	-	58
Научни доклади*	11	11	-	-	135
Популярни публикации	4	1	3		-
Всичко:	29	24	5	1	1 386

* Два от посочените като публикации научни доклади предстои да се публикуват.

Както се вижда в посочената таблица всички публикации, в т.ч. и с монографичния труд са в обем от 1 386 стандартни компютърни страници, което в количествено отношение надвишава значително негласно приетите изисквания за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“. В посочените студии и статии можем да откروим следните по-важни приноси моменти:

а) с теоретико-методологичен характер:

- аргументиране на необходимостта от преглед и прецизиране на механизмите за споделяне на инвестиционния риск;

- изследване на основни методологични проблеми и предложения за тяхното решаване при използване на комбинирани пенсионноосигурителни продукти;

- аргументирани са регулаторните перспективи на гаранциите и на пенсионните плащания в капиталовото пенсионно осигуряване, като това е направено основно чрез анализ на съществуващата нормативна уредба и на публично достъпната статистическа информация;

- изследвана е същността на концепцията за риск базиран надзор и са обосновани предложения за повишаване на неговата ефективност.

б) с практико-приложен характер:

- обосноваване на конкретни мерки за развитие на доброволното пенсионно осигуряване у нас;

- изследвана е в дълбочина връзката между финансово образование, финансова и осигурителна грамотност, както и е обоснована необходимостта от нейното засилване при допълнителното пенсионно осигуряване, с цел вземане на адекватни и рационални инвестиционни решения от осигурените лица.

Спазени са изискванията за рецензираност на монографията и на самостоятелните учебници.

Съгласно приложена справка от доц. д-р Иванка Данева са посочени общо 26 цитирания, в т.ч. 4 самоцитирания.

Наличието на положителни рецензии, както и сравнително достатъчния брой цитирания, ми дават основание да приема, че кандидатката е много добре приета в научните среди.

Доц. д-р Иванка Данева има участие в 4 изследователски проекти, а именно:

1. Проект BG051PO001-4.3.04-0037 „Подобряване на качеството на дистанционното обучение на Центъра за дистанционно и електронно обучение към Нов Български университет“ по Схема BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование“ по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 – 2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд, с разработване на мултимедиен учебник и рецензиране на учебници на други преподаватели;

2. Проект „Студентски практики“ BG051PO001-3.3.07-0002. Участието на кандидатката е в качеството ѝ на академичен наставник по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 – 2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд през 2014 г.;

3. Проект BG051PO001-1.1.13 „Ново работно място“, финансиран по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ на Европейския съюз;

4. Проект BG051PO001-3.3.07. Участието на кандидатката е в качеството ѝ на лектор в обученията проведени през 2013 година в „Ученически практики“, финансиран от оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ на Европейския съюз.

Всички проекти са приети, което е доказателство за предадени конкретни научно-изследователски резултати на практиката.

Кандидатката в конкурса е включила в бъдещата си изследователска програма:

1. Разработване на студия на тема: „Направления за развитие на осигурителния пазар в България“ – срок 2017 г.;

2. Изследване на актуални проблеми в развитието на публичната осигурителна система и разработване на студия в тази област – срок 2018 г.;

3. Осъществяване на изследване, свързано с хармонизация на осигурителното законодателство в рамките на Европейския съюз – срок 2019 година;

4. Разработване на монографичен труд на тема „Предизвикателствата на единния осигурителен пазар“ – срок 2021 г.

Бъдещите направления на научно-изследователската дейност на доц. Данева свидетелстват за последователност, стремеж към разширяване обхвата на изследванията в сферата на социалното осигуряване.

Посоченото до тук за изследователската дейност на доц. д-р Иванка Данева, както и за получените резултати от тази дейност, ми дава основание да направя извода, че тя заслужава да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „професор“.

II. Учебна и преподавателска дейност

Доц. д-р Иванка Данева е член на Департамент „Икономика“ при НБУ от 2010 година. За периода от членството си до днес тя е разработвала и актуализирала сравнително голям брой аудиторни и извънаудиторни курсове. Аудиторни курсове по учебните дисциплини са: Социално осигуряване, Финанси на осигурителните дружества, Икономика и управление на социалното осигуряване, Осигуряване и осигурителен надзор, Пенсионно и здравно осигуряване, Капиталови пазари, Финансови пазари, Данъчен и осигурителен контрол, Осигуряване и осигурителен пазар, Осигурителни схеми, Анализ, оценка и управление на корпоративните рискове, Инвестиционен мениджмънт, Инвестиции на небанковите финансови институции и Корпоративни финанси. Извънаудиторните курсове предполагат самостоятелна работа по: Осигуряване и застраховане, Пенсионно и здравно осигуряване, Системи за пенсионно осигуряване и Финансови институции.

За цитирания период от 2010 до 2016 г. кандидата по настоящия конкурс е изпълнил нормата за аудиторна и извънаудиторна учебна заетост. Средната оценка за удовлетвореност на студентите от курсовете, които тя води и от качествата ѝ на педагог е много добра – 4,66, при максимално възможна 5.00. През периода тя е научен

ръководител на 34 бакалавърски и магистърски тези. Рецензент е на 16 и многократно е участвала като член на държавни изпитни комисии.

Под нейно ръководство има защитена дисертация на тема: „Изследване ефективността на пенсионноосигурителните дружества в България“. В момента е научен ръководител на докторант, разработващ дисертация на тема: „Изследване на ефективността от инвестиции в земеделието“.

Според информация посочена от кандидатката в конкурса, изпълнението на изискванията за публикации на учебни материали в книжен вид и електронно обучителен модул „Moodle НБУ“ надхвърля 100%.

Посоченото до тук за учебната и преподавателската дейност на доц. д-р Иванка Данева, както и за получените резултати от тази дейност, ми дава основание да направя извода, че тя заслужава да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „професор“.

III. Административна и обществена дейност

Административната и обществената дейност на доц. д-р Иванка Данева можем да разграничим в две направления – едното в качеството и на преподавател в НБУ и другото в качеството ѝ на специалист в практиката и обществено ангажирана личност.

A) По отношение на преподавателската дейност в НБУ

Работата на доц. д-р Иванка Данева за периода на последните шест години намира основно израз в участието ѝ като:

- експерт в Постоянна комисия по Стопански науки и управление към Националната агенция за оценяване и акредитация към Министерски съвет от името на НБУ;
- член на Департаментния съвет на департамент „Икономика и на Факултетния съвет на ДЕПО
- член на организационния комитет на Втора и Трета научно-практически конференции, организирани през 2011 г. и 2013 г. от НБУ;
- организатор и участник в шест открити лекции на различни теми, свързани със спецификата на финансовата теория и практика;

- участник в международна конференция „Общество и медии“ и коментар-интервю пред TV Bulgaria ON AIR.

Б) В качеството на специалист и обществено ангажирана личност хронологично:

- експерт, началник отдел и началник управление „Приватизация“ към Министерството на промишлеността;

- началник управление „Методология на ценообразуването“ в Комисия по цените към Министерски съвет;

- директор на Дирекция „Приватизация и дялови участия“ към „Минералбанк“ АД – Централно управление;

- член и по-късно началник отдел и съветник към Държавна комисия по ценни книжа;

- ръководител на Специализирана служба „Вътрешен контрол“ към ПОК „ДСК- Родина“ АД;

- член на Надзорния съвет на Застрахователно акционерно дружество „Армеец“ АД;

- ръководител на Специализирана служба „Вътрешен контрол“ към ПОК „Съгласие“ АД и изпълнителен директор на същото дружество;

- национален експерт в Национална агенция за образование и акредитация.

Посоченото по отношение на административната и обществената дейност на доц. д-р Иванка Данева, недвусмислено свидетелства за авторитета, който тя притежава и на това основание правя извода, че тя заслужава да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „професор“.

IV. Лични впечатления от кандидата

Познавам сравнително добре кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“ – доц. д-р Иванка Данева Гайдарджиева. В продължение на около две години имах удоволствието да работя с нея в ПОК „ДСК-Родина“ АД. Имам и косвени впечатления от дългогодишната ѝ работа като изпълнителен директор на ПОК „Съгласие“ АД. Точната дума с която искам да направя оценка за съвместната ни работа е възхищение от нейната коректност, отзивчивост, лоялност и професионализъм. Убеден съм, че с тези си качества тя заслужено се ползва с авторитет и уважение, не само в научната област, а и в живота като цяло.

V. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Изключително съвършени кандидати не съществуват, винаги има още какво да се желае и да се препоръча. На доц. д-р Иванка Данева бих препоръчал следното:

- да засили публикациите си в чужбина, като по този начин получи още по-голяма известност като автор;
- да разшири публикационната си активност и в останалите сфери на финансовата теория и практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка на академичната дейност и предлагам на Академичния съвет да допусне за избор доц. д-р Иванка Данева Гайдарджиева за заемане на академичната длъжност „професор“ в Нов Български университет по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (финанси, парично обръщение, кредит и застраховка – пенсионни фондове)

София, 26.10. 2016 г.

Рецензент:

/проф. д-р Богомил Манов/